

AUTEURS MAAIKE CLIJSEN EN JAN JAGER

Waalwijk maakt zich klaar voor Omgevingswet
**Opruimen voor
de verhuizing**

Het samenvoegen van de regels voor ruimtelijke ontwikkeling in één Omgevingswet betekent ook het stapelen van vergunningen en bepalingen voor een 'ruimtelijke activiteit'. Gemeente Waalwijk wil nu al onderzoeken welke vergunningen weinig effectief zijn en op basis van vertrouwen losgelaten kunnen worden. Dit doen zij samen met de eigen organisatie, inwoners, ondernemers en uiteraard ook met de raad.

Wie gaat verhuizen, kijkt kritisch naar zijn spullen. Wat mag mee en wat niet? Dit is de basis onder de 'inventariseren, analyseren, afwegen'-aanpak waarmee Waalwijk toewerkt naar de Omgevingswet. In onderliggend ambitiedocument, dat de raad in september 2017 heeft vastgesteld, stelt de gemeente de begrippen 'vertrouwen' en 'samen' centraal.

Vooronderzoek

Net als in de rest van Nederland is de gemeentelijke regelgeving in Waalwijk op het gebied van de fysieke leefomgeving, uitgegroeid tot een complex en onoverzichtelijk stelsel. Daarnaast bestaat landelijk een cultuur van bescherming van verworven rechten en het vermijden van risico's. Met als resultaat: gedetailleerde regels en weinig ruimte voor eigen verantwoordelijkheid.

Uit een kort vooronderzoek van de gemeente Waalwijk blijkt dat niet van alle regels duidelijk is met welk doel ze ooit zijn ingesteld. De meerwaarde van sommige regels is twijfelachtig. Eind 2017 zijn de regels over stoepkrijten en winkelwagentjes al afgeschaft. De resultaten van het onderzoek hebben de gemeente aangespoord om te onderzoeken of de regelgeving helemaal anders kan.

Zo kunnen de mogelijkheden van de Omgevingswet meteen concreet worden gemaakt en merken de inwoners snel resultaat.

Workshop

Om een start te maken met het aanpakken van de regelgeving is de workshop 'Ik ga verhuizen en ik neem mee ...' ontwikkeld. De deelnemers, medewerkers van de gemeente, mogen kiezen of ze bepaalde vergunningen wel of niet meenemen. Te denken valt aan bomkap, het aanleggen van een uitrit en reclame-uitingen in de publieke ruimte. Kiezen ze ja, dan gaat de vergunning in de verhuisdoos. Zo nee, dan gaat de vergunning op de stapel voor het grofvuil. Gemeente Waalwijk heeft deze workshop inmiddels al diverse keren gegeven, zowel in eigen gemeente als bij regionale en landelijke bijeenkomsten. Het is opvallend hoe vaak een vergunning, die nu volop wordt verleend, geen plek krijgt in de verhuisdoos. Niet zonder discussie over nut en noodzaak overigens. Elke keer wekt de workshop enthousiasme op om hiermee de slag te gaan.

Waalwijk werkt met een stappenplan om producten 'Omgevingswet-proof' te maken. Aan de hand van de stappen inventariseren, analyseren en afwegen wil de gemeen-

←.....
Op de voorgrond ligt het Raadhuisplein in het centrum van Waalwijk, op de achtergrond rechts (net zichtbaar) het nieuwe stadhuis en bedrijventerrein Haven.
Beeld Jeroen Pulles

»

Beoordelingsregel kan blok aan been zijn

‘De wetgever gooit het huidige systeem van vergunningen volledig om, waarbij het basisprincipe is: geen vergunning. Alleen in bijzondere gevallen die een extra beoordeling vergen, kan een gemeente kiezen voor een beoordeling. De wetgever splitst de omgevingsvergunning daarom op in twee typen omgevingsvergunningen: een ruimtelijke omgevingsvergunning en een bouwtechnische omgevingsvergunning. Die laatste blijft in verband met de veiligheid in beginsel gewoon gehandhaafd. Maar de wetgever stimuleert gemeenten de ruimtelijke omgevingsvergunning zoveel mogelijk los te laten.’

Er zijn volgens bestuursadviseur Sarah Ros van de G40 allerlei redenen te noemen om niet te kiezen voor veel vergunningplichten in een omgevingsplan; de werkdruk van de toetsende instanties met het college als eindverantwoordelijke kan een reden zijn, maar ook de participatieplicht die geldt voor initiatiefnemers met een omgevingsvergunningaanvraag.

Bruidsschat

In het omgevingsplan worden naast de bestemmingsplanregels ook alle regels uit plaatselijke verordeningen met betrekking tot de fysieke leefomgeving opgenomen. Daarnaast geldt er straks tijdelijk een ‘bruidsschat’. Dat zijn de geschrapte rijksregels die met de komst van de Omgevingswet komen te vervallen. Een werkgroep van het ministerie van BZK is momenteel bezig vast te stellen hoe die bruidsschat eruit komt te zien en dus welke regels er tijdelijk meegaan naar het van rechtswege verplichte omgevingsplan.

Ros: ‘De verschillende pakketten regels die overgaan naar het omgevingsplan gaan nu vaak gepaard met vergunningsverplichtingen. Nu stelt de Omgevingswet dat het bevoegd gezag moet gaan expliciteren voor welke activiteiten ze nog beoordelingsregels wil gaan vaststellen, waarmee ze in feite vergunningplichtig blijven. Voor activiteiten die geen beoordelingsregels kennen, komt de vergunningplicht eigenlijk te vervallen. Het is ondoenlijk om van tevoren alle mogelijke toekomstige activiteiten in

de fysieke leefomgeving te gaan benoemen of bedenken. De vraag is daarom welke aanvliegroute je kiest. De methode ‘Inventariseren, analyseren, afwegen’ van de gemeente Waalwijk is een mogelijkheid.’

Als je geen beoordelingsregels stelt, gelden algemene gemeentelijke regels of provinciale regels of de algemene zorgplicht voor de omgeving (een rijksregel, red.). Zaak is dat je een algemene regel zo helder formuleert (u mag

‘Geen vergunningplicht opnemen voor activiteiten die iedereen kan verrichten zonder uitgebreide participatie’

alles kappen op uw eigen grond in de voortuin, red.) waardoor er geen nadere beoordeling nodig is. Als er wel een nadere bepaling geldt, bijvoorbeeld dat je mag kappen mits er voldoende groen in de buurt overblijft, dan vraagt die regel om nadere toetsing en dus een vergunningplicht.

Participatieplicht

Ros adviseert het bevoegd gezag zuinig te zijn met het omzetten van alle huidige regels naar beoordelingsregels bij activiteiten die daarmee vergunningplichtig worden, zowel ter bescherming van het college zelf (vergunningplichtige activiteiten moeten langs het college) alsmede van initiatiefnemers. ‘Bij elke vergunningplicht geldt voor de initiatiefnemer van een activiteit tevens een participatieplicht. Dat vraagt nogal wat van een inwoner die een boom wil kappen. Hij zal alle belanghebbenden moeten betrekken, van de burens tot natuurorganisaties. Dat moet je als bevoegd gezag de burger of omgeving niet willen aandoen. Mijn devies is dat je geen vergunningplicht opneemt voor activiteiten die iedereen kan verrichten zonder uitgebreide participatie. Het is heel belangrijk dat je met je bestuurders hierover het gesprek aangaat.’

te inzichtelijk maken welke regels geen doel meer dienen of weinig effectief zijn.

STAP 01

Inventariseren

Tijdens de stap inventariseren verzamelen ze alles wat rele-

vant kan zijn voor een bepaalde vergunning. Bijvoorbeeld regels en procedures die voor de vergunning in het leven geroepen zijn en welke instrumenten en mogelijkheden de nieuwe Omgevingswet biedt. Essentieel onderdeel van de inventarisatie is het verzamelen van aantallen vergunde en geweigerde aanvragen en het maken van een stippenkaart

met daarop de locaties. Voor de activiteit ‘uitwegen’ is inmiddels een experiment gestart om het stappenplan te testen. Daarvoor is een werkgroep gevormd met alle beleidsdisciplines die te maken hebben met de aanleg van uitwegen, zoals vergunningverlening, frontoffice, beheer, verkeer en handhaving. Uit de inventarisatie blijkt dat

ongeveer 75 procent van de aanvragen wordt verleend en 15 procent geweigerd. De overige 10 procent is niet ontvankelijk of ingetrokken. Uit de kaart blijkt dat de meeste aangevraagde vergunningen voor een uitweg in woonwijken relatief vaker worden verleend in vergelijking met bedrijventerreinen.

STAP 02

Analyseren

Hierbij gaat het erom de waarom-vraag te achterhalen. Bijvoorbeeld waarom vergunningen worden geweigerd en waarom dat op bedrijventerreinen vaker voorkomt. Het blijkt dat de meeste aanvragen om een uitweg zijn geweigerd omdat deze aan een gebiedsontsluitingsweg liggen. Voor bedrijventerreinen kan het beleid mogelijk niet goed aansluiten op wat bedrijven nodig hebben. Het kan ook zijn dat ondernemers bij de voorbereiding van een aanvraag minder vaak dan inwoners hulp vragen bij de frontoffice. Ook analyseert de gemeente waarom ze regels wil stellen en wat de bedoeling daarvan is. In het geval van de uitwegen is het bijvoorbeeld belangrijk om bij de aanleg de verkeersveiligheid te borgen.

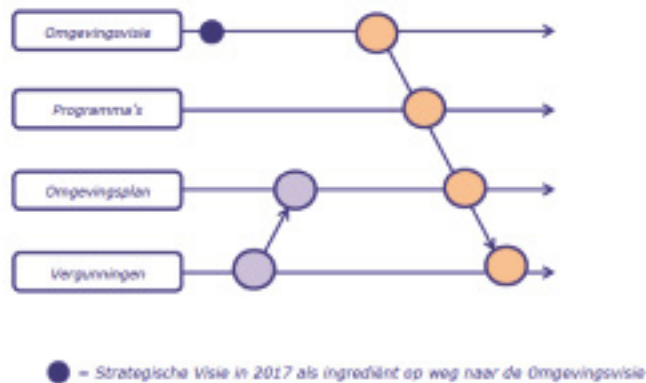
STAP 03

Afwegen

Tijdens deze stap worden varianten gemaakt: een variant die voldoet aan de wet- en regelgeving, een vernieuwende variant en een variant met een tussenweg. De voor- en nadelen van deze varianten worden op een rijtje gezet en aan het

Invoeringsstrategie Waalwijk

gemeentebestuur voorgelegd, zodat het een gefundeerde keuze kan maken.

Meldingsplicht, positieve regeling

Als het stellen van regels nodig blijkt te zijn, wil de Gemeente Waalwijk waar mogelijk gaan voorstellen te werken met een meldingsplicht of positieve regeling. Met een positieve regeling geef je met een gemeentelijk kader – vastgesteld door de raad – de inwoners en ondernemers het vertrouwen om regels zélf na te leven. Positieve regels zijn vergelijkbaar met de vergunningvrije regels voor bijvoorbeeld het bouwen van een bijgebouw bij een woning. In het experiment voor uitwegen gaat Waalwijk analyseren of het stellen van positieve regels voor een uitweg kan gaan werken. Want waarom steeds vergunningen blijven verlenen als uit de inventarisatie blijkt

dat ze in bepaalde gebieden toch vrijwel altijd worden verleend, zoals bij uitwegen in woonwijken?

Bij voldoende resultaat van het experiment komt het stappenplan in het plan van aanpak voor de invoering van de Omgevingswet. Met de resultaten gaat de Gemeente Waalwijk de nieuwe gemeenteraad proberen te overtuigen. Daarna wil de gemeente een soortgelijk traject met inwoners en ondernemers gaan doorlopen, zodat zij het effect van de nieuwe wet meteen ervaren. Geleidelijk ontstaat dan een nieuw pakket aan regels dat voor een groot deel inhoudelijk en participatief is afgestemd op de nieuwe wet. Een ander voordeel van het verminderen van overbodige lokale regeldruk is het vrijspelen van kostbare ambtelijke kwaliteit, bijvoorbeeld voor nieuwe rollen.

←
Het nieuwe Stadskantoor en het schema van de Waalwijkse Invoeringsstrategie.

Beeld Gemeente Waalwijk